

Versszerető öregdiákok alapítványa örzi nevét. Adalékok Nyakas János tanár munkásságához¹

CSISZÁR MIKLÓS

Veszprém városában egyedülálló, hogy tanáruk emlékét a tanítványok érettségijük után több mint négy évtizeddel később tett alapítvánnyal kívánják megőrizni az utókor számára. Az alapításának centenáriumát ünneplő egykori „veszprémi keriben”, az akkor éppen Veszprémi Közgazdasági Szakközépiskola nevet viselő tanintézetben pedig ez történt 1995 márciusában.

Ki az a tanárember, akire négy évtized után is ilyen tisztelettel-megbecsüléssel gondoltak a már régen felnőtt diákok?

Nyakas János (1900–1989)²

A rövid élettörténet

Nyakas János³ 1900. szeptember 14-én született Hajdúnánáson, Nyakas Sándor református tanító és Csiha Julianna második gyermekeként. A hajdúnemesi és országos nemesi családból származó Nyakas János⁴ elemibe és gimnáziumba szülővárosában járt, a magyar–történelem szakos középiskolai tanár végzettséget tanúsító oklevelet 1924-ben kapta meg a Debreceni Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetemen. Kiváló közösségi és tanulmányi eredménye ellenére sem jutott egyetemi oktatói státuszhoz. 1923/24-ben a helyi Társulati Polgári Fiúiskolában, majd két tanévet a miskolci Református Gimnáziumban tanított. Ezt követően Tápiószelén alkalmazták ugyancsak két tanévre, majd 1928 szeptemberétől már a Pest-Sashalom Társulati Polgári Fiúiskola volt a munkahelye újabb esztendőre.

¹ A közölt írás a Nyakas János magyar–történelem szakos tanár munkásságát feldolgozó készülő tanulmány részlete.

² A fényképet a mai iskola Nyakas-gyűjteménye őrzi.

³ CSISZÁR 1998. 7–14.

⁴ Őse, a Hajdúkerület Hajdúnánás városában élő Nyakas Antal, mostohatestvéreivel, Gutméri Jánossal és Lőrincsel együtt nyerték el a család címeres nemeslevelét 1610. október 11-én II. Mátyás királytól Bécsben. Forrás: NYAKAS 2019. 151. és KEMPELEN 1914. 15.

Klebelsberg Kunó VKM miniszter rendeletére⁵ az 1929/30-as tanévtől a veszprémi Magyar Királyi Állami Négy évfolyamú Kerkápoly Károly Fiú Felsőkereskedelmi Iskola alkalmazta először óradíjas helyettes, majd megbízott tanárként. Csak az 1936/37-es tanévtől nevezték ki felsőkereskedelmi iskolai rendszer tanárrá.

Nyakas János 1965. évi nyugdíjazásáig mindvégig ugyanabban az iskolában, ugyanabban a tantestületben dolgozva – a magyar közoktatást azóta is folytonosan reformáló rendszerekben nevét sokszor változtató középiskolában, a Borsi Lőrinc⁷ igazgatta Állami Közgazdasági Technikumban,⁸ tanította kedves tantárgyait a magyart és a történelmet, nevelte hazaszeretetre, a magyarság tiszteletére középiskolás diákjait.

Nyakas János búcsúztatója

A fiatal tanár az 1930-as években⁵

Hivatalos búcsúztatójára a középiskola 1965. szeptemberi évnnyitóján került sor.

A közölt fényképhez kapcsolódó újságírói szövegből idézve: „Elhomályosodnak a fénylő szemek, remeg, elcsuklik a hang, amikor búcsúznak a tanítványok szerette tisztelet tanáruktól, Nyakas Jánostól. Búcsúznak attól az

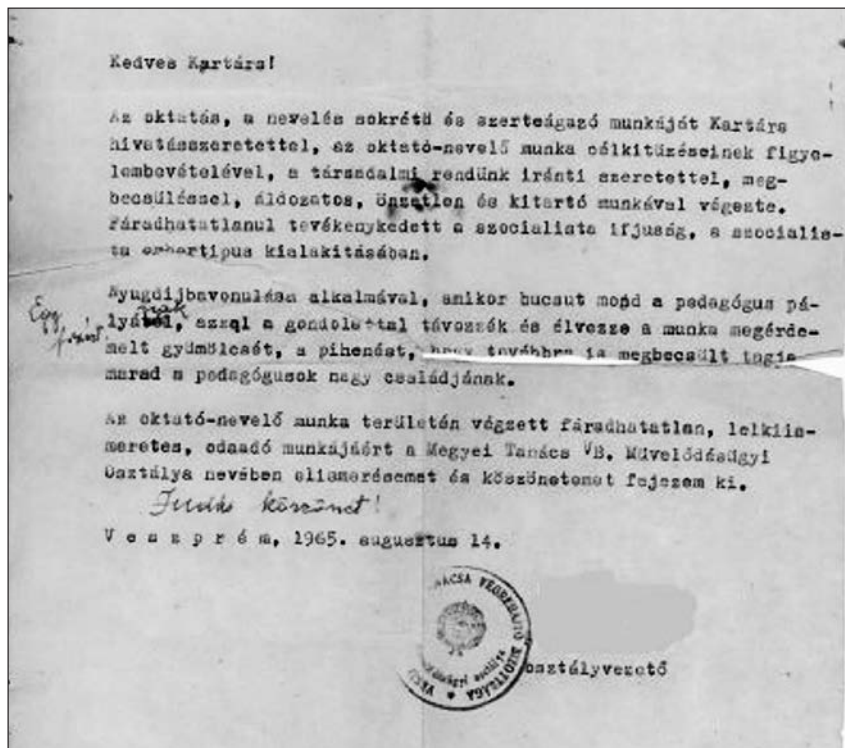
⁵ ÉRTESÍTŐ 1930. Említi Nyakas János kinevezését előíró 622-05-236/1929. sz. VKM miniszteri rendeletre hivatkozó levelet.

⁶ NYAKAS 2019. 174.

⁷ Dr. Borsi Lőrinc (1914–2001) tanár, majd iskolaigazgató 1956 és 1974 között a veszprémi közgazdasági szakközépiskolában. Nyugdíjazása után jelentős társadalmi tevékenységet folytatott. Bővebben lásd: KÓPHÁZI 2001. 83–85.

⁸ Az 1895. július 17-én keltezett 33.442 sz. miniszteri rendeletben, Wlasssics Gyula VKM miniszter a már működő polgári iskolához kapcsolódóan, közös igazgatás alatt működve, három évfolyamú kereskedelmi középiskola néven engedélyezte az új iskola alapítását Veszprémben, amit néhány hét múlva felső kereskedelmi iskolára változtattak. Az iskola neve az eltelt 125 esztendő alatt sűrűn változott. A közgáz 16.(!), legújabb (2020/21. tanév) hivatalos neve: Veszprémi SZC Bethlen István Közgazdasági és Közigazgatási Technikum. Forrás: CSISZÁR 2008. 94–104. és ÉRTESÍTŐ 2021. 4.

embertől, aki célját látta a fiatalok nevelésében, tanításában. Attól, aki évtizedeken keresztül, – mint a jó kertész – védte, óvta, nevelte a rábizott gyermekeket, a jövő nemzedékének palántáit.”⁹

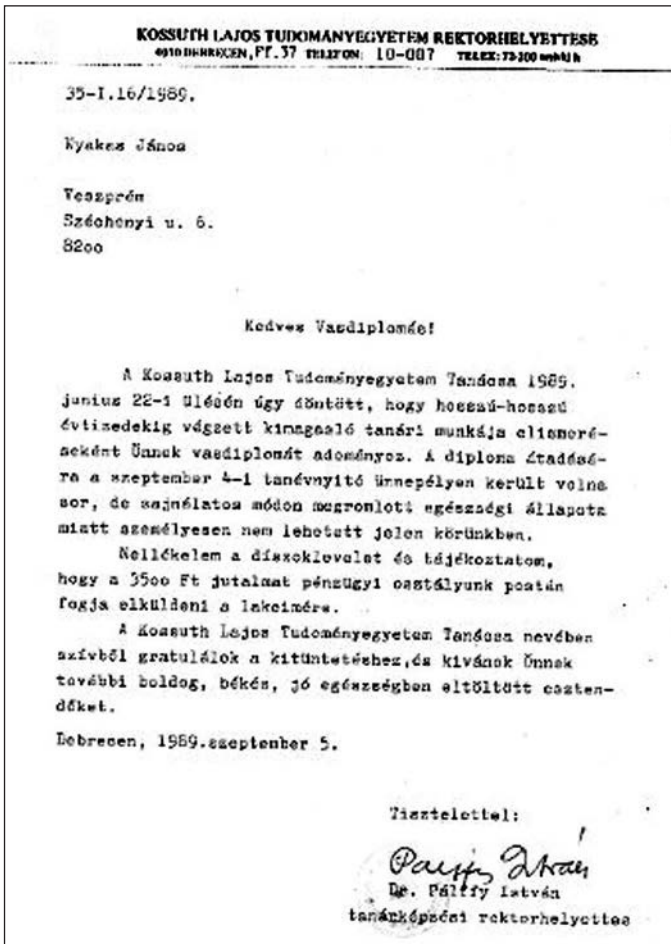
A sok évtizedes munkát megköszönő hivatalos levél

Sok évtizedes munkáját a Veszprém Megyei Tanács VB Művelődési Osztály aktuális osztályvezetőjétől 1965. augusztus 14-iki keltezéssel kapott, a Művelődési Osztály pecsétjével hitelesített, ám aláíratlan levéllel¹⁰ nyugtázták.

Munkásságának egyetlen hivatalos elismerése a Debreceni Egyetemtől kapott, 1989. szeptember 4-én datált vasoklevél volt, ami azonban csak halála után érkezett meg. A vasdiplomát (valamint az arany és gyémánt okleveleket) és a dr. Pálffy István tanárképzési rektorhelyettes által küldött személyes hangvételű kísérő levelet a mai iskola Nyakas-gyűjteménye őrzi.

⁹ *Visszhang*, 1965. szept. 5. Megkezdődött a tanítás.

¹⁰ A Nyakas Jánosnétól kapott megyei tanácsi köszönő levelet jelen írás szerzője helyezte el az iskolai Nyakas-gyűjteményben 1998-ban.

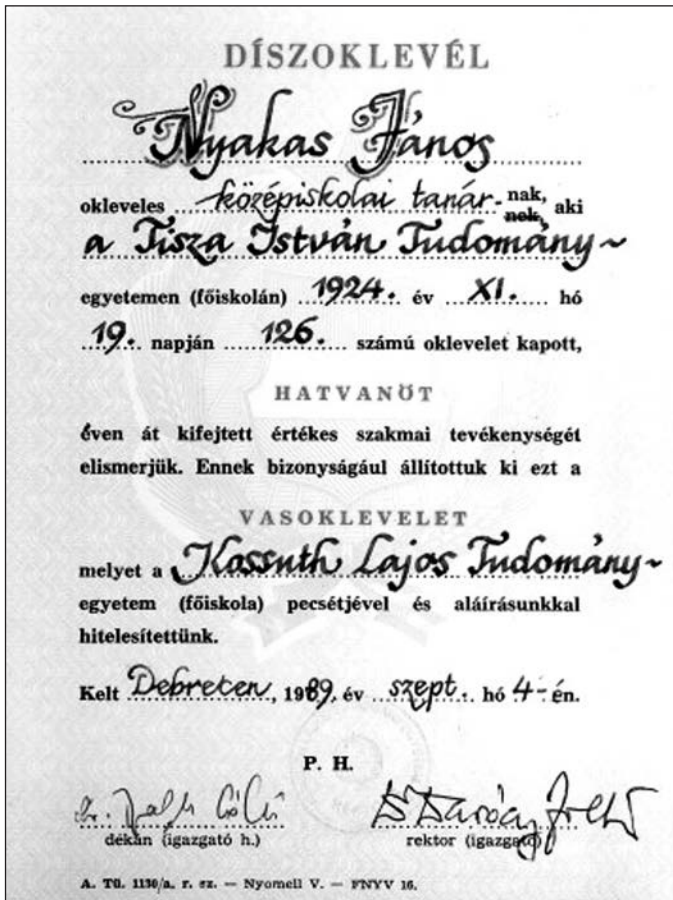

A vasoklevél kíséző levele. Aláírója: Dr. Pálffy István rektorhelyettes

Nyugdíjazása után még hosszú évekig tanított a veszprémi Dolgozók Önálló Középiskolájában, kissé görnyedt alakja sokszor feltűnt a Vár felé vezető Rákóczi utcán, ahogy hátratett kézzel sétált esti tanóráira.

Nyakas János 1989. július 18-án halt meg Veszprémben. Budapesten, a cinkotai Ilonatelep (Bp., XVI. ker.) temetőjében, felesége szülei sírjába temették¹¹ 1989. au-

¹¹ A felújított sírhelyről 2021. április 15-én elkészített fényképet (sírhely száma: 16/IV/1/5. temetés ideje: 1989. 08. 18.), valamint a Nyakas Jánosné Bösz Márta végső nyughelyére vonatkozó információkat (Cinkotai temető 28-KIEM/0/3/3 számú sírhely, temetés időpontja 2016. 10. 26.) köszönöm Böhm Nikolettnek, a BTI ZRT munkatársának.

*A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem egykori diákjának
 65 éves szakmai tevékenységét elismerő vasoklevele*

gusztus 18-án, ahová több egykori tanítványa is elkísérte, közöttük Jáger Ferenc,¹² aki az 1953-ban érettségizett – a későbbi alapítványt tevő – osztály tagjaként helyezte a szalaggal díszített koszorút tanára sírjára.

Az 1947/48-as tanévben érettségizett egykori tanítvány, az osztályfőnökétől búcsúzó Pintér Tibor előadóművész¹³ alábbiakban közölt emlékező sorai mutatják igazán, mit jelentett a korszak öregdiákjainak a Tanár Úr.

¹² Jáger Ferenc öregdiák, budapesti lakos személyes közlése 2021. 02. 22. Köszönöm a Nyakas János temetésére, helyére vonatkozó pontosító adatokat.

¹³ Pintér Tibor (1927–1999) előadóművész, a ma is működő Váci Mihály Irodalmi Színpad alapítója (1971). Bővebben lásd: VARGA 2014. 816–817.

In memoriam Nyakas János¹⁴

Tanár Úr, nem készültem! Nem készültem, nem készültünk arra a gyászjelentésre, amely tudtul adta a 89 éves vasdiplomás tanár halálát, a temetés helyét (Budapest), annak időpontja megjelölése nélkül. Pedig készülhettünk volna rá, hiszen tudtuk, beteg, görnyedt alakját hónapok óta nem láttuk a város utcáin – de valahogy, igazán, soha se tudtuk elhinni, hogy egyszer Ő is ... Mert alakját rég mitikus régiókba vont a tanítványainak hálás szeretete, emléket már rég természetfölöttivé absztrahálta a közönség.

Jelkép lett a Tanár Úr! A szakmai szenvedélyesség minden időben követendő példája. Ennek csak látszólag mond ellent, hogy ő volt a diákcsínyek s diákhumor mindenkori céltáblája is. S lám, mégis őt őrzi meg maradandóan az öregdiákok emlékezete. Őt, a magyar történelem, s benne különösen a szabadságharc tudós ismerőjét, őt a magyar irodalom és költészet páratlan tudóját s tolmácsolóját.

Akkoriban kaján tréfálkozásunk tárgya volt ismereteinek kimeríthetetlen tárháza; tudja hány lövést adott le a honvéd tüzérek a pákozdsukorói csatában, irigy csodálkozásra késztetett, hogy elejétől végéig hibátlanul tudja Az ember tragédiáját.

Ma: megtisztulva alakja a fölé- s alábecsülés diákos szertelenségétől – valódi értékei előtt hajtjuk meg fejünket. Ha kicsit késve is, tisztelgünk a lelkiismeretes pedagógus előtt, a diákjait őszintén szerető, gondolat-, s érzelmi világukat szívós kitartással formáló nevelő előtt. Generációk tanultak tőle magyarságot és emberséget, múltunk megbecsülését, s felelősséget népünk jövője iránt.

Történelem s irodalom szakos tanár, hadtörténész (olyan kiváló tanulmányok szerzője, mint a Görgey Artúrról szóló „Sorsdöntő száz nap...”) s költő, – nekünk, kik ismertük, fogalom, egy névbe sűrítve: Nyakas János tanár.

A Kerkápoly Károly Kereskedelmi Iskola volt diákjai, János bácsi tanítványai nevében el nem múló hálával s tisztelettel:

Pintér Tibor

Nyakas János sírja a cinkotai Ilonatelep temetőjében

¹⁴ *Napló*, 1989. aug. 10. Pintér Tibor: In memoriam Nyakas János. 5.

A díjalapító ötvenhármások

A veszprémi diákok generációit nevelő magyar és történelem szakos középiskolai tanár sem hosszú, munkás élete alatt, sem azóta, hivatalos elismerést soha nem kapott. Emlékét egykori diákjai őrizték meg az utókor számára.

A Közgazdasági Technikum mezőgazdasági tagozatán az 1952/53-ban végzett IV. osztályt¹⁵ mind a négy esztendőben tanította Nyakas János. A 32 fős osztály rendszeresen tartott érettségi találkozókat, először ötvenként, majd a 30 éves találkozó után évente jöttek össze az 1953-os osztály tagjai egészen a 65 éves találkozóig.¹⁶

Az alapításának 100. évfordulójára készülődő Veszprémi Közgazdasági Szakközépiskola néhány volt diákja, szakmai támogatója, illetve tanára 50 ezer forint törzstőkével hozta létre az „Ifjú Közgazdászokért Alapítvány” megnevezésű alapítványt,¹⁷ elsősorban a szakközépiskola tehetséggondozó munkájának támogatására, de céljai között szerepelt a centenáriumi év kiadásainak fedezése, valamint a kulturális és sport tevékenység pénzügyi támogatása is. Meggyes István¹⁸ igazgató, mint az alapítvány kuratóriumának elnöke, az 1994. augusztus 11-én a Veszprém Megyei Bírósághoz megküldött levélben kérte a csatolt okmányok alapján az „Ifjú Közgazdászokért Alapítvány” nyilvántartásba vételét.

Ehhez az alapítványhoz csatlakoztak az iskola 1952/53-as tanévben érettségizett IV. osztályának diákjai, akik 120 ezer forint összeggel járultak hozzá az általuk megfogalmazott célra történő felhasználáshoz.

A levélből idézett céljuk: *„Az összeget Nyakas János volt magyar irodalom és történelem szakos tanárunk tiszteletére és emlékének megőrzésére adományozzuk.”*

A centenáriusra készülődés jegyében létrehozott iskolai alapítvány erősítette fel az osztályközösség körében régóta meglévő gondolatot, hogy tanárunk emlékét valamilyen formában megőrizzék. Az elképzelés fő szorgalmazója a Nyakas János házában (Veszprém, Széchenyi utca) közelében lakó Bankó György volt, akiről az osztálytársak egyébként is úgy beszéltek, hogy ő a „jó humorú osztályvezér” az „osztály motorja” volt.¹⁹ Az 1995. március 23-án készült és az „Ifjú Közgazdászokért Alapítvány” részére, az iskola igazgatójának címzett dokumentum aláírójaként is Bankó György öregdiák szerepel.²⁰ Az alább közölt dokumentum tartalmazza azokat a feltételeket,

¹⁵ ÉVKÖNYV 1995. Az osztálynévsor a 144. oldalon olvasható.

¹⁶ Jáger Ferenc, Takó Imre 53-as öregdiákok szíves közlése, 2021. február.

¹⁷ ÉVKÖNYV 1995. 213–224.

¹⁸ Kópházi Ferenc (2006): In memoriam Meggyes István. In: ÉVKÖNYV 2006. 10–12. Lásd ui. Kiss Klára 13.; Hornyákné Horváth Zsuzsanna 14–15. megemlékező írásait.

¹⁹ Köszönöm az emlékező egykori osztálytársak: Berzsák Tibor Peremarton-gyártelep, Jáger Ferenc Budapest, Szathmáry Zoltán Balatonfüred és Takó Imre Veszprém segítségét.

²⁰ Köszönettel tartozom ifj. Szathmáry Árpád igazgatónak és Kolláthné Botkó Judit könyvtáros-tanárnak munkámhoz nyújtott segítségükért.

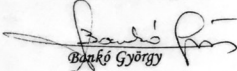
Tisztelt Igazgató Úr!

A Közgazdasági Szakfőiskola által alapított „Ifjú Közgazdász” alapítványon belül az 1953-ban végzett osztály diákjai az alapítványhoz kapcsolódva és kiegészítve külön összeget ajánlanak fel az alábbiak szerint:

1. Az összeget Nyakas János volt magyar irodalom és történelem szakos tanárunk emlékére és tiszteletére adományozzuk.
2. Az adományozott összeg éves kamatait az iskola azon diákja kaphatja meg, aki az első három év folyamán:
 - a.) magyar nyelvből jeles eredményt ér el,
 - b.) a XIX. sz. költőinek verseiből legalább 20 verset ismer,
 - c.) megyei vagy hasonló szintű versenyen helyezést ér el.
3. Az Ifjú Közgazdász alapítvány Kuratóriumi Bizottságához a jutalmazandó diákról a szaktanár tesz javaslatot.
4. Amennyiben valamilyen okból kifolyólag a díj nem kerül kiosztásra, a következő év összegét növeli.
5. Az alapítványhoz az 1953-ban végzett tanulók..... Ft összeggel járulnak hozzá.
6. Első alkalommal 1995-96 tanév végén már kiosztható a fenti feltételek szerint.
7. Az iskola diákjai előtt minden év tanévnyitó ünnepségén a tanulókkal ismertetni kell a kiírást.
8. A díj odaítélésekor és hirdetésekor az 1953-ban végzett diákok közül egy személy meghívását kívánatosnak tartjuk.

Veszprém, 1995. március 23.

Az 1953-ban végzett tanulók nevében:

Békés György

A Nyakas-díj létrehozását tartalmazó levél

melyek teljesítése alapján ítéltet oda a Nyakas-díj. A feltételek értelmében a pályázó érettségiző diák lehet, aki az első három év során jeles eredményt ér el magyar nyelvből, legalább húsz XIX. századi verset ismer (azt előadja) és megyei vagy hasonló szintű szavalóversenyen helyezést ér el. A megmérettetés és a díj kiosztása első alkalommal az 1995/96-os tanév során történhet meg.

A Nyakas János-díj első odaítélése az 1995/96-os tanévben, az iskolában akkor már évente szokásosan ismétlődő – 1996-ban március 27–29 között megtartott – „Ifjú Közgazdász Napok” eseménye volt, amiről Kanyár Erika magyartanár számolt be a Napló hasábjain.²¹ A Váci Mihály Irodalmi Színpad tagjaként is kiváló szavaló, Su-

²¹ Napló, 1996. ápr. 4. Kanyár Erika: Az irodalom szeretetért Nyakas-díjat adnak.

lyok Zsuzsanna IV. B. osztályos diák a díjalapító öregdiákok, tanárok és diákok előtt teljesítette a díj elnyeréséhez kiírt feltételeket. Nyakas Jánosnak az iskolától búcsúzó diákokhoz szóló „Útravaló”²² című versével kezdte műsorát, amit a XIX. századi magyar költőktől származó 20 vers követett.

Nyakas János

Útravaló

Omnia mecum porto! Mindenemet
Magammal hordozom. Szolon szaváról
Szól a rege már évezredek óta...
Ki veheti el? Vihar szét nem szórja!
S ha él benned a tudásból egy szikra
A tűznek nem szabad kialudnia!

Tanultál sokat! A tudás hatalom!
Mely az embert a Föld urává tette.
Tanultad mi szép, mi jó, mi hasznos
Az iskola mindezt az eszedbe véste
De most, hogy elbocsát, hallgass a szóra,
A tűznek nem szabad kialudnia!

Eszedbe vésted mit nagy költők írtak?
Hallottad, mit zeng milliók ajka?
Rendületlenül! Ne feledd soha
Hass, alkoss, gyarapíts; lángbetűkkel írva
Legyen előtted! Ezt várja a haza
A tűznek nem szabad kialudnia!

Tanulsz tovább is, a lecke nehezebb
A számonkérés is gyakran szigorú
Aki nem halad, az gyorsan lemarad
S így jön az életben derűre ború
Kincset gyűjt ki tanul, s ez boldogítja:
A tűznek nem szabad kialudnia!

Légy közösségi! Ne légy soha önző!
Csak az önzőnek nincs vigasztalása
Egyenes, őszinte, másokon segítő
De kit nem csábít nád hajladozása
S ki gyermekének is örökül hagyja:
A tűznek nem szabad kialudnia!

S ha majd felcsendül a búcsúzó ének,
S ha majd itt hagyod az ősi iskolát,
Tudom, hogy szíved akkor majd nehéz lesz
De vigasztal egész életeden át.
Szívedbe vésted, nem felejtet soha:
A tűznek nem szabad kialudnia!

A következő tanévben azonban nem volt arra érdemes jelentkező, így meghallgatásra és a díj kiosztására sem kerülhetett sor.

Az 1997/98-as tanévben a Várpalotáról bejáró 11. a osztályos diáklány, az iskolában már nyugdíjasként magyart tanító Meggyes István tanítványa, Horváth Zsuzsanna érdemelte ki a Nyakas János-díjat. A tanítvány évekkal később magyar irodalom és nyelvtan tanárként tért vissza alma materébe. Ebben a tanévben jelent meg az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulójára emlékezve Nyakas Já-

²² A kéziratban fennmaradt vers ismereteink szerinti első nyomtatott közlése: TATAI 2000. 51.

nos: *Sorsdöntő száz nap 1849-ben. A magyar szabadságharc bukásának okai* című hadtörténeti munkájának reprint kiadása.²³

Szavalóverseny is lett a díj mellett

Hamar nyilvánvalóvá vált a díjat létrehozók és az iskola vezetése részére is, hogy a magasra tett kritériumrendszer miatt nem biztos, hogy minden esztendőben kiadható lesz a Nyakas János tanárra emlékező díj, ezért a közgazdasági igazgatója, Kópházi Ferenc²⁴ és az 53-asok képviselői úgy döntöttek, hogy létrehozzák az iskolai Nyakas János szavalóversenyt, aminek keretén belül lesz a díjat kiérdemlő jelölt meghallgatása. Ez az esemény jól illeszkedett az akkor már tradicionálisnak számító Ifjú Közgazdász Napok rendezvénysorozatába.

Az 1999. március 25-én megtartott iskolai szavalóversenyen jelentős számban vettek részt az alapítványtevő öregdiákok is. A Nyakas-díjat a 11. a osztályos Vajai Viktória érdemelte ki, ő évekkal később már a verseny zsűrijében működött közre.²⁵

A következő tanévben ismét változtak a megrendezési szempontok. Az iskolai szavalóversenyből városi verseny lett, amit 2000. május 3-án rendeztek meg az iskola dísztermében. Iskolánként két-két diák indulhatott. Mai szemmel is rangos zsűri értékelt a fellépő diákok teljesítményét. Tagjai: Sz. Csordás Éva a Váci Mihály Irodalmi Színpad vezetője (közgázos öregdiák), Ferenc Zsuzsanna a VMK főtanácsosa és Széki Patka László költő, a Veszprém Megyei Önkormányzat osztályvezetője, akik több éven át zsűriztek a szavalóversenyeken. Az első alkalommal megrendezett szavalóversenyt Vajai Viktória közgázos diák nyerte. Második lett Bogdán Attila a Tánicsics szakközépből, a harmadik helyezést szintén közgázos diák, Hidasi Szilvia érdemelte ki.²⁶

Az alapítványt tevő öregdiákok a kiírási szabályok változtatásáról célszerűen döntöttek, mert a 2000/2001-es tanévben sem volt a Nyakas-díjra érdemes diák a szavalóversenyre jelentkezők között. A 2001. április 5-én megtartott városi versenyt ezúttal Hidasi Szilvia, az iskola végzős tanulója nyerte az előző évivel megegyező összetételű zsűri döntése alapján.²⁷

²³ A reprint kiadványt a tudós szerzőre is emlékező teltházás ünnepi rendezvény keretében mutatták be az iskola dísztermében (Vár u. 10.), 1998. március 11-én. Lásd: *Napló*, 1998. márc. 23. Toldi Éva: Emlékeznek a tanítványok. A két Pintér Nyakas Jánosról, a volt tudós-történész tanárról. 7.; Nemes Ágnes: Gondolatok egy rendezvény kapcsán. In: ÉRTESÍTŐ 1998. 46–47.

²⁴ A Veszprémi Közgazdasági Szakközépiskolában (korábban Varga Jenő Közgazdasági Szakközépiskola) matematika–fizika szakos tanár 1973-tól, 1981-től igazgatóhelyettes, majd 1996-tól haláláig az iskola igazgatója. Lásd bővebben: CSISZÁR 2010. 160–161. valamint ifj. Szathmáry Árpád: In memoriam Kópházi Ferenc. ÉRTESÍTŐ 2011. 6–7.

²⁵ ÉRTESÍTŐ 1999. Beszélgető öregdiákok és Kópházi Ferenc igazgató e rendezvényen (fénykép a 79. oldalon). Fényképen Horváth Zsuzsanna az 1998. évi és Vajai Viktória 1999. évi díjazott. 84.

²⁶ *Napló*, 2000. máj. 9. - na-: Ifjú versmondók versenye. 12. Lásd még ÉRTESÍTŐ 2000. 76.

²⁷ ÉRTESÍTŐ 2001. 75.

A 2002. évi Nyakas János városi középiskolai szavalóversenyt a Nyakas-díjra jelölt meghallgatásával együtt április 5-én, szokásosan az iskola dísztermében rendezték meg. Az első helyet Rostetter Mária a Padányi gimnázium, a 2. és 3. helyet Hidasi Szilvia, illetve Auer Mónika közgázós diákok érdemelték ki.²⁸ Ugyanakkor Auer Mónika (11. a), megfelelően a kiírásoknak, elnyerte a Nyakas János-díjat.²⁹

A városi Nyakas János középiskolai szavalóversenyt és a Nyakas János-díj szavalatai rendezvényt különböző időpontban tartották meg a 2002/2003-as tanévben. A költészet napjához igazodóan április 8-án volt a szavalóverseny, a város hat középiskolájából 13 versenyző szavalta el az általuk kiválasztott verseket. Az eseményen Bankó György 53-as öregdiák idézte fel tanárának, a legendás híru magyar és történelem tanár Nyakas Jánosnak az alakját és olvasta fel a Tanár úr két versét. Sz. Csordás Éva a költészet napjára emlékezve mondta el Vajda János *Credo* című költeményét. Az első három helyezett: Nagy Jusztina Ipari Szakközépiskola, Török Szilvia Veszprémi Közgazdasági SZKI, Horváth Brigitta Lovassy László Gimnázium)³⁰ A 2003. év Nyakas János-díjasa Tischler Barbara 12. a osztályos lett.³¹

A következő tanévben 2004. április 5-én tartották meg a városi szavalóversenyt, első helyezett Cordier Eszter 11. b, harmadik helyezett Török Szilvia 11. c. A Nyakas János-díj szavalataira 7-én került sor. A díjat a 2003/2004-es tanévben Szakács Dániel 11. b osztályos tanuló érdemelte ki.³²

A 2004/2005. tanévben a Nyakas-díjra nem volt pályázó, de a városi szavalóversenyt március 21-én megtartották. A VI. Nyakas János városi szavalóverseny szervezője Domján Gáborné tanárnő volt, a versenyen tizenkét diák adta elő műsorát. Megosztott első helyet ért Pavelka Adrienn (11. a) és Török Szilvia (12. c) közgázós diákok teljesítménye.³³

Domján Gáborné a szavalóverseny szervezője az iskola tanévi értesítőjében részletesen beszámolt a 2005/6-os tanévben lebonyolított eseményről.³⁴ A tanév második félévében, április 10-én zajlott le hat veszprémi középiskolából érkezett 12 diák részvételével a verseny. Az értékelő zsűri tagjai a következők voltak: Kaiser Márta Alexandra, az MPISZ igazgatója, Ferencz Zsuzsanna a VMK közművelődési munkatársa és Nyulasi Éva egyetemi hallgató, VE. A megmérettetés eredményeként

²⁸ *Napló*, 2002. ápr. 9. -la: Városi versmondók, 7.

²⁹ ÉRTEŚÍTŐ 2001. 106.

³⁰ *Napló*, 2003. ápr. 18. (m): Az egykori tanár emlékére. 9. Fényképpel. Itt köszönöm Földesi Ferencnek a munkámhoz nyújtott segítségét.

³¹ ÉRTEŚÍTŐ 2003. 68. és 79.

³² ÉRTEŚÍTŐ 2004. 66. A fényképen balról jobbra Kanyár Erika tanár, Bankó György öregdiák, a Nyakas János-díjas Szakács Dániel, Szigeti Imre igazgatóhelyettes. 82. és 85.

³³ ÉRTEŚÍTŐ 2005. 70.

³⁴ Domján Gáborné: Nyakas János városi szavalóverseny. In: ÉRTEŚÍTŐ 2006. 61–62. *Veszprémi 7Nap*, 2006. ápr. 14. Városi szavalóverseny. 2. A további helyezetttek ismertetése.

két első és két második helyet adtak ki. Az iskola tanulója Pavelka Adrienn 2. helyezést ért el.

A Kaiser Márta Alexandra, Ferencz Zsuzsanna és Vajai Viktória (egyetemi hallgató, 1999-es Nyakas-díjas) összetételű zsűri értékelt a 2007. április 2-án megrendezett városi szavalóverseny fellépőit. Az első három helyezett: Titz Mónika (felkészítő tanára: Somfai Katalin), Rékai Petra és Pap Ákos (felkészítő tanáruk: Kanyár Erika) a közgazdasági szakközépiskola diákjai. Április 4-én zajlottak le a Nyakas János-díj szavalatai az iskola könyvtárában. A 2006/7-es tanévben nem egy, hanem két díjat osztott ki a bíráló bizottság. A díjat Papp Dávid 11. b és Sztanojev Mercedesz 12. c osztályosok nyerték el.³⁵

Az évek során kialakult rituálé szerint folytak a Nyakas János városi szavalóversenyek és a Nyakas János-díj elnyeréséért történő megmérettetés. A szavalóversenyek programjához egyre inkább hozzátartozott a névadó, a legendás magyar-történelem szakos tanárra történő emlékezés. Indokolt volt, hiszen már az iskola tantestületében is alig volt olyan pedagógus, akinek személyes kapcsolata lehetett a legendás tanáremberrel. A 2007/2008-as tanévben február 25-én rendezték meg a szavalóversenyt, ahol a versenyzőknek, tanároknak, diákoknak és a mindig jelen lévő öregdiákoknak a már hosszú évek óta nyugdíjas tanár, Szathmáry Árpád mesélt Nyakas Jánosról, akivel kezdő tanár kora óta, 1953-tól együtt dolgozhatott az egykori keriben, a mai közgázban. A középiskolások számára kiírt verseny a közgazdasági Ticz Mónika nyerte meg (felkészítő: Somfai Katalin), a második helyet a vetésis diáklány, Jékey Zsuzsanna (felkészítő: Pudleiner Adél) érdemelte ki. A Nyakas-díj szavalatai március 18-án hangzottak el a Közgáz Napok keretében, a díjazott Ticz Mónika 11. b osztályos diák. A két eseményről a szervező, Somfai Katalin tanárnő számolt be a tanévi értesítőben.³⁶

A 2008/2009. tanévben meghirdetett és 2009. március 31-én megtartott középiskolásoknak meghirdetett szavalóversenyen Ticz András 2. lett, felkészítője az egykori Nyakas-díjas, már magyartanár Hornyákné Horváth Zsuzsanna.³⁷

Városiból megyei szavalóverseny

A következő tanévben 2010. április 27-én tartotta meg a megyei szavalóversenyt a Veszprémi Közgazdasági Szakközépiskola. Ezen 3. helyezést ért el Rékai Petra 11.b

³⁵ ÉRTESÍTŐ 2007. 90. és 102.

³⁶ Somfai Katalin: 2008. évi Nyakas János díj, Nyakas János szavalóverseny. In: ÉRTESÍTŐ 2008. 53. Fénykép a zsűri tagjairól. Vajai Viktória, Szokoly Tamás, Ferencz Zsuzsanna. Ticz Mónika Nyakas János-díjas fényképe 97.

³⁷ ÉRTESÍTŐ 2009. 57.

osztályos (felkészítője: Somfai Katalin). Az eseményt az iskola művészeti munkaközössége szervezte.³⁸

A második Nyakas János megyei szavalóversenyt 19 résztvevővel 2011. február 15-én tartották, ahol megjelent Nyakas János özvegye is, az életének 104. évében lévő Márta néni. A verseny névadójára az 1965-ben érettségizett Piros György öregdiák emlékezett.³⁹ A megmérettetésen a Veszprémi Közgazdasági Szakközépiskola diákjai közül Ticz András (felkészítő tanára Somfai Katalin) a harmadik helyet érdemelte ki, különdíjban részesült az érettségiző Hajmássy Zsuzsanna (felkészítő tanára Sörös Mariann).⁴⁰

2012. február 12-én, szokásosan a közgazdasági szakközépiskola könyvtárában bonyolították le a 3. Nyakas János megyei szavalóversenyt, ahol a résztvevőket ifj. Szathmáry Árpád igazgató⁴¹ köszöntötte. A 29 versmondó diák közül megosztott második helyet ért el az érettségiző közgázos Ticz András. Első helyezett pápai diáklány, Kapcsándi Klaudia lett.⁴² A zsűri elnöke Terescsik Eszter színművész a veszprémi Petőfi Színház tagja, az iskola részéről Hornyákné Horváth Zsuzsa és Halmai Gergely tanárok zsűriztek.⁴³

2012. március 30-án zajlottak a Nyakas János-díj szavalatai. 2008 után ismét lett díjazott. Ezúttal két diák is teljesítette az ott leírt követelményeket: Hajmássy Zsuzsanna 13.c és Ticz András 12.c érdemelték ki a Nyakas János-díjat.

A Nyakas János emlékére és tiszteletére díjat, utóbb szavalóversenyt létrehozó 53-as öregdiákok mindig figyelemmel kísérték/kísérik egykori alma materük tevékenységét. Így nem véletlen, hogy – mintegy emlékeztetőül – Berzsák Tibor (53-as kerista, Peremarton-gyártelep) olvasói levelében írja: „...*Nem annyira az olvasók nagy tábora miatt, de a részt vevő diákok és a keristák részére kötelességem leírni, hogy az alapítványt, az évente több alkalommal összejövő, 1953. évben érettségizett*

³⁸ ÉRTESÍTŐ 2010. 57.

³⁹ A Covid-19 járvány miatt bezárt EKMK Helyismereti Gyűjtemény munkatársainak köszönöm az anyaggyűjtéshez nyújtott segítségét.

⁴⁰ *Napló*, 2011. márc. 3. (la): Nyakas-emlékverseny. 7. Fényképes cikk az iskolában megrendezett szavalóversenyéről. Lásd még: *Napló*, 2011. márc. 16. Nagy Rebecca: Egyre több a versmondó. 7.; *Napló*, 2011. jan. 11. (la) Versmondó versenyt tartanak. 7.; ÉRTESÍTŐ 2011. 48. és 120.

⁴¹ ifj. Szathmáry Árpád tanár, igazgatóhelyettes, 2010-től Kópházi Ferenc igazgató halála után megbízott, majd 2011-től kinevezett igazgató a Veszprémi Közgazdasági Középsiskolában. Bővebben lásd: *Veszprémi 7Nap*, 2021. ápr. 20. Lucidus: Az embernevelés kincs, mert értéket hoz létre. 11.

⁴² *Napló*, 2012. febr. 15. (zsu): Versszerető diákok. 3. Fényképes tudósítás a versenyéről, a fényképen az első helyezett Kapcsándi Klaudia szerepel.; *Veszprémi 7Nap*, 2012. febr. 17. D. I.: Pápai győztes a szavalóversenyen. 11. A cikkben elírták, helyesen Kapcsándi Klaudia az első helyezett.

⁴³ ÉRTESÍTŐ 2012. 20. A fényképen a verseny szervezője Somfai Katalin, az iskola igazgatója, ifj. Szathmáry Árpád, valamint a zsűri tagjai: Halmai Gergely, Hornyákné Horváth Zsuzsanna és Terescsik Eszter. Uo. 21. A Nyakas-díj tanévi nyertesei: Hajmássy Zsuzsanna 13.c, Ticz András 12.c.

diákok 10-10 ezer akkori forint és ennek megfelelő dollár alaptőkével alapították. A Nyakas Alapítványt tehát nem a városi előjáróság, nem az iskola, hanem az 1953. évben végzett keristák hozták létre...⁴⁴

A következő tanévi Nyakas János megyei szavalóversenyt 2013. február 12-én tartották meg az iskola könyvtárában, ahol a megye hat középiskolájából érkezett versenyzők közül a 13. osztályos Ticz András (felkészítő Somfai Katalin) és Kapcsándi Klaudia (felkészítő Somogyi Katalin) a Pápai Gazdasági Szakképző Iskola és Kollégium diákja meosztva lettek elsők. A zsűri elnöke Sz. Csordás Éva, mellette Vajai-Kovács Viktória és Halmi Gergely tagok működtek közre. A verseny szervezője a Veszprémi Közgazdasági és Közigazgatási Szakközépiskola tanára Somfai Katalin volt.⁴⁵

Az 1953-ban érettségizett keris diákok nélkül mindezek a rendezvények nem jöttek volna, nem jöhettek volna létre, így illő felidézni mi is történt velük. A 32 fős osztályból a félévszázados érettségi találkozón, 1993. június 5-én 21 öregdiák jelent meg.

Az 1953-ban végzett tanulók tablóképe

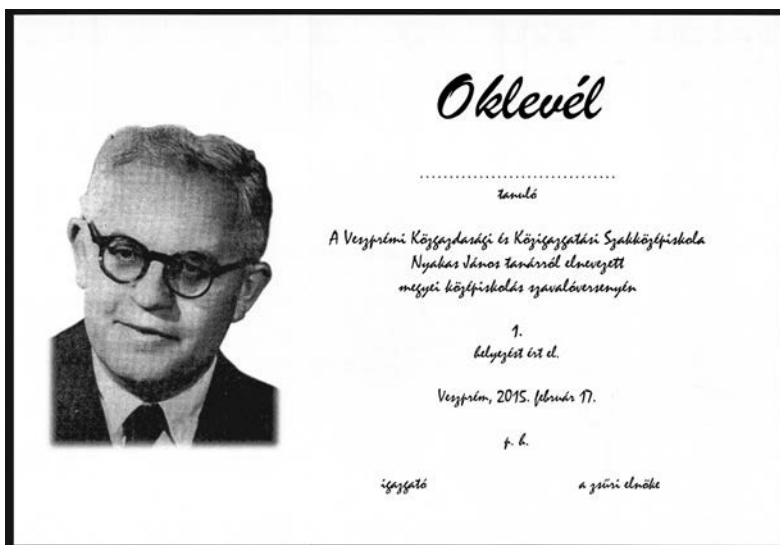
⁴⁴ *Napló*, 2012. febr. 27. Berzsák Tibor: Versszerető volt diákok érdeme az alapítvány. 15.

⁴⁵ *Napló*, 2013. febr. 14. (mar): Versekent mondtak. Emlékezés. Öregdiákok tanáruk tiszteletére. 11.

A 60 éves találkozóra készített emléklapon (egy példányát a mai iskola őrzi) közölt névsor szerint 12-en érkeztek a találkozóra. Az emléklap szerint jelen voltak névsora: Árkovics József, Bartl Géza, Berzsák Tibor, Császár István, Jáger Ferenc, Koronczai Miklós, Perlaky László, Pohl István, Pataki Károly, Szathmáry Zoltán, Szigethy Károly, Takó Imre. Az osztály tagjai azóta is rendszeresen találkoznak. Jubileumi, 100. osztálytalálkozásukat 2015. június 11-én tartották Árkovics József sólyi szőlőjében az egykori Közgazdasági Technikum öregdiákjai, a Naplóban közölt fényképes riport szerint tízen.⁴⁶ Mára már lassan elfogynak a tanáruk emlékét őrző díjalapítók. Akik még egymással kapcsolatban állnak: Bartl Géza Paloznak, Berzsák Tibor Peremarton, Jáger Ferenc Bp. Ráckeve, Szathmáry Zoltán Balatonfüred és Takó Imre Veszprém.⁴⁷

2014-ben Fraller Laura 11.b kapta a Nyakas-díjat. Az iskola ismét megszervezte a Nyakas János megyei szavalóversenyt, amit 2014. február 11-én tartottak meg az iskola könyvtárában.⁴⁸

A jubileumi 2014/15-ös tanévben 2015. febr. 17-én rendezett megyei szavalóversenyre 11 középiskola (III. Béla Gimnázium. Művészeti SZKI és AMI Zirc, Fekete István – Vörösmarty Mihály Ált. Isk. és Gimn. Ajka, Ipari SZKI és Gimn. Veszprém, Lóczy Lajos Gimn. Balatonfüred, Medgyaszay István Szakképző Isk. Gimn. és Koll. Veszprém, Öveges József Szakképző Isk. Gimn. és Koll. Balatonfüzfő, Padányi

Oklevél a szavalóverseny helyezetteinek

⁴⁶ *Napló*, 2015. jún. 11. (szpd): Századik alkalommal: jubileumi osztálytalálkozó a szőlőhegyen. 2.

⁴⁷ Köszönöm Berzsák Tibor, Jáger Ferenc, Szathmáry Zoltán és Takó Imre 53-asok segítségét.

⁴⁸ ÉRTESÍTŐ 2014. 4. és 42.

Biró Márton Római Katolikus Iskola Veszprém, Pápai Gazdasági SZKI és Koll, Thuri György Gimn. Várpalota, Vetési Albert Gimn. Veszprém, Veszprémi Közgazdasági és Közigazgatási SZKI) 22 diákja jelentkezett. Helyezettek: I. Bognár Dávid Ajka (felkészítő Polgár Judit), II. megosztva Raffai Sára Balatonfüred (felkészítő dr. Simon Gábor) és Magyar Anna Várpalota, III. Kovács Boglárka Pápa (felkészítő Tóth Judit). A zsűri tagjai: Sebő József tanár, Sz. Csordás Éva Váci Mihály Irodalmi Színpad vezetője, Szabó Kalliópé tanár.⁴⁹

A Versmaratonnak keresztelt rendezvényen 2015. március 25-én mondta el a kiírt követelmények előzetes teljesítése után a Nyakas János-díj elnyeréséhez még szükséges húsz XIX. századi magyar verset Bognár Renáta 12. c osztályos tanárok, diákok és öregdiákok jelenlétében, kiérdemelve a Tanár úr emlékére alapított díjat.⁵⁰

* * *

Két évtized telt el a jubileumi 2014/2015-ös tanévig⁵¹ azóta, hogy az egykori keris diákok létrehozták az iskola „Ifjú Közgazdászokért Alapítvány”-hoz kapcsolódóan tanárunk nevét-emlékét megőrző díjat. A magyar és történelem szakos veszprémi középiskolai tanár, az iskolai önképzőkör tanári elnöke, a kitűnő sakkozó és sokat publikáló közéleti ember, a hadtörténész, az irodalmár Nyakas János már életében legenda lett.

Tanítási stílusa, nevelői munkája, pedagógusi attitűdje, az értékközvetítés képessége mind hozzájárultak ahhoz, hogy kialakuljon körülötte egy mítosz, ami csak úgy jöhetett létre, hogy megvolt benne az a plusz, az a többlet, ami kiemelte a jó pedagógusok közül is, amit az egykori diákok megéreztek-megértettek és ennek a tiszteletnek lett máig ható példaadó, unikális kifejezése az 1995-ben tett alapítványuk.

FELHASZNÁLT IRODALOM

ÉRTESETŐ (ÉÉÉÉ): A Veszprémi SZC Bethlen István Közgazdasági és Közigazgatási Technikum és jogelődei Értesítője. Veszprém.

CSISZÁR Miklós (1998): A tudós tanár élete és munkássága. In: NYAKAS János: Sorsdöntő száz nap 1849-ben. A magyar szabadságharc bukásának okai. Reprint kiad. Veszprém, Veszprémi Közgazdasági Szakközépiskola, Megyei Pedagógiai Intézet. Melléklet közös tokban: Csiszár Miklós: A tudós tanár élete és munkássága; Bona Gábor: Megjegyzések Nyakas János: Sorsdöntő száz nap 1849-ben című tanulmányához. Eredeti szerzői kiadás: Veszprém, 1939.

CSISZÁR Miklós (2008): A Veszprémi Állami Felső Kereskedelmi Iskola könyvtárainak története (1895–1945). Veszprémi Szemle, 2008.

⁴⁹ Somfai Katalin szervező tanár (közgazdasági) közlése, amit ezúton is köszönök.

⁵⁰ ÉVKÖNYV 2015. Fénykép a díjazott Bognár Renátáról 132.

⁵¹ Az anyaggyűjtés az iskola alapításának 120. jubileumi évével, a 2014/15-ös tanévvel zárult.

- CSISZÁR Miklós (2010): Kópházi Ferenc (Barbacs 1947 – Budapest 2010.). Veszprémi Szemle, 2010/3–4.
- ÉRTESÍTŐ (1930): A veszprémi m. kir. állami négyévfolyamú Kerkápoly Károly fiú felső kereskedelmi iskola XXXV. értesítője az 1929–30. iskolai évről. Szerk. Wallner Ernő megb. igazgató. Veszprém, Fodor Ferenc kny.
- ÉVKÖNYV (1995): A Veszprémi Közgazdasági Szakközépiskola Centenáriumi Évkönyve. Közzétette: Meggyes István, az iskola igazgatója az intézet fennállásának centenáriumán. Veszprém.
- ÉVKÖNYV (2015): Veszprémi Közgazdasági és Közigazgatási Szakközépiskola jubileumi évkönyve (1895–2015). Szerk. Keresztesné Tóth Bernadett, Veszprém.
- KEMPELEN Béla (1914): Magyar nemes családok 8. kötet, Noéh-Quival. Budaöest.
- KÓPHÁZI Ferenc (2001): In memoriam dr. Borsi Lőrinc. Veszprémi Szemle, 2001/1–2.
- NYAKAS Miklós (2019): Egy hajdúnánási polgárcsalád a „boldog” békeidőkben – A Nyakas família. In: Volt egyszer egy Monarchia – Város és vidék. Hajdúnánás (konf.)
- TATAI Zoltán (2000): A vén zászlótartó (Nyakas János élete és munkássága). Veszprém
- VARGA Béla (szerk.) (2014): Veszprém Megyei Életrajzi Lexikon. Bőv. jav. kiad. Veszprém.